

Wskazania do pracy z dzieckiem niedosłyszącym w szkole podstawowej ogólnodostępnej.

Uczeń z dysfunkcją słuchu wymaga odmiennego traktowania w procesie dydaktyczno- wychowawczym. Dotyczy to zarówno doboru odpowiednich środków zaradczych, jak i dostosowania wymagań oraz sposobu oceniania do intelektualnych możliwości ucznia i jego ograniczeń percepcyjnych. W procesie nauczania należy więc uwzględniać obiektywne ograniczenia wynikające z dysfunkcji słuchu (wyraźne obniżenie funkcji opartych na tzw.inteligencji słownej) i traktować ucznia niedosłyszącego w sposób zindywidualizowany. W związku z tym:

1. Należy starać się o zapewnienie uczniowi optymalnych warunków do percepcji mowy:

- posadzić ucznia w pierwszej lub drugiej ławce (jeżeli to możliwe na wprost nauczyciela), najlepiej w rzędach bocznych, co umożliwi uczniowi łatwe odwracanie się do mówiącego kolegi i obserwację twarzy nauczyciela, gdyż dziecko w dużej mierze pomaga sobie w rozumieniu przez odczytywanie mowy z ust,
- prowadząc lekcję należy mówić w sposób naturalny, z wyraźną (ale nieprzesadną) artykulacją, spoglądając na ucznia,
- twarz mówiącego powinna być dobrze oświetlona, nauczyciel powinien unikać stawania przy oknie, bo wówczas jego twarz pozostaje w cieniu, a światło pada uczniowi prosto w oczy,
- mówiąc lub czytając nie należy zasłaniać twarzy dłońmi lub książką oraz nie należy mówić będąc odwróconym do tablicy (tyłem do klasy),
- chcąc zwrócić uwagę ucznia nauczyciel wywołuje go po imieniu, po czym upewnia się (przed zadaniem mu polecenia lub pytania), czy uczeń ma skupioną uwagę – gdyby nie zrozumiał on pytania lub nie uchwycił jego początku należy zadać je ponownie (niekiedy w prostszej formie), pytania lub polecenia należy formułować w krótkich, jasnych zdaniach (zwłaszcza w klasach programowo niższych),
- pozostawiać uczniowi większą ilość czasu na sformułowanie odpowiedzi,
- należy stale pamiętać, że o ile uczniowi z wadą słuchu trudno jest zrozumieć pojedyncze słowo, o tyle łatwiej jest mu zrozumieć całe zdanie, gdyż opiera się w dużej mierze na domyśle – mówmy zatem zdaniami, nie rzucajmy pojedynczych słów.

1. Nauczyciel (przede wszystkim wychowawca) powinien dowiedzieć się od rodziców, w jakim stopniu uszkodzony jest słuch ucznia, z jakiej odległości rozumie on mowę za pomocą aparatu słuchowego (lub bez).
2. Należy ciągle pamiętać o tym, że aparat słuchowy nie czyni z ucznia osoby normalnie słyszającej.
3. Wychowawca klasy powinien wyjaśnić pozostałym uczniom, jakie konsekwencje wynikają z niedosłuchu, jakie to nastęrcza trudności i bariery w porozumiewaniu się i jak należy je przezwyciężyć. Uczeń z wadą słuchu powinien dobrze czuć się w klasie i być akceptowany przez kolegów.
4. Nauczyciel powinien mieć świadomość, że uczeń niedosłyszający może mieć problemy z robieniem notatek lub z dyktandami. Należy więc zachęcać go, aby ilekroć nie może czegoś usłyszeć lub zrozumieć, zgłaszał to nauczycielowi.
6. Należy sprawdzać, czy uczeń dobrze zanotował pracę domową i czy zrozumiał, co ma zrobić w domu.
7. W pierwszych latach nauki szkolnej wskazane jest, aby nauczyciel z wyprzedzeniem podawał rodzicom tematy zajęć, czytanki, wiersze, po to, aby w domu przygotowali dziecko. Będzie ono aktywniej uczestniczyło w późniejszych zajęciach lekcyjnych.
8. Realizując program nauczania należy dostosować go do potrzeb i możliwości percepcyjnych ucznia:
 - pomijać te partie materiału programowego, które nie są niezbędne do opanowania podstawowej wiedzy z poszczególnych przedmiotów nauczania,
 - dyktanda przeprowadzać indywidualnie – wskazane wolne i wyraźne dyktowanie na wprost,
 - w zakresie obowiązujących lektur zrezygnować z czytania ich w całości (wyznacza jedynie ważniejsze fragmenty do opanowania),
 - jeżeli to możliwe (zwłaszcza w klasach starszych) oceniać ucznia głównie na podstawie jego wypowiedzi ustnych (przede wszystkim chodzi o ocenianie wiedzy z przedmiotów humanistycznych), niekiedy wskazane byłoby

zastąpienie niektórych sprawdzianów pisemnych sprawdzianami ustnymi,

- oceniając wypowiedzi ustne uwzględniać trudności w budowaniu złożonych tekstów słownych (nieprawidłowy szyk zdania, stosowanie równoważników, ubogie słownictwo i zasób pojęć),
- nie wymagać czytania i wygłaszania wierszy z zastosowaniem odpowiedniej intonacji, tempa, pauz,
- zrezygnować z ćwiczeń zmierzających do wzmożenia tempa czytania, zwrócić zaś szczególną uwagę na czytanie ze zrozumieniem,
- materiał gramatyczno-ortograficzny opracowywać przede wszystkim w formie ćwiczeń praktycznych bez egzekwowania znajomości reguł,
- oceniając prace pisemne liberalnie traktować błędy wynikające z wady słuchu (obniżone różnicowanie głosek szumiących, ciszących i syczących, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, niskie różnicowanie samogłosek nosowych ę, ą od zespołów dźwiękowych em, on, om, trudności w pisaniu wyrazów ze zmiękczeniami i dwuznakami, błędy interpunkcyjne, pomijanie znaków diakrytycznych, przestawianie liter w wyrazach, opuszczanie końcówek lub części wyrazów, gubienie liter, przestawianie szyku dyktowanych wyrazów, trudności z zastosowaniem prawidłowych form stylistycznych i gramatycznych.

Poniższe błędy wynikające z niedosłuchu występujące w pracach pisemnych nie mogą dyskwalifikować tych prac i powodować obniżenia ocen. Prace te należy oceniać pod względem wartości merytorycznych. Oceniając dyktanda należy oceniać jedynie błędy typowo ortograficzne.

W ocenie ucznia z wadą słuchu należy brać pod uwagę przede wszystkim aktywność ucznia, wkład pracy, zainteresowanie przedmiotem, systematyczność, pilność (czyli jego stosunek do nauki) oraz uwzględniać obiektywne ograniczenia wynikające z niedosłuchu (czyli m.in. utrudnione zapamiętywanie i reprodukcja materiału werbalnego). Zadaniem nauczyciela jest więc ocenić ogrom wysiłku, jaki uczeń musiał włożyć, by panować to, co było przewidziane programem nauczania.

Należy pamiętać, że uczeń z wadą słuchu może realizować program szkoły masowej tylko pod warunkiem ścisłej współpracy szkoły z rodzicami. Tylko skoordynowane działanie domu i szkoły może zapewnić niezbędne warunki umożliwiające uczniowi niedosłyszącemu realizację programu dydaktycznego szkoły masowej.